

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ

Υπόθεση Καβαφάκη: Μια ανεξίχνιαστη δολοφονία

Του Γιάννη Ράγκου

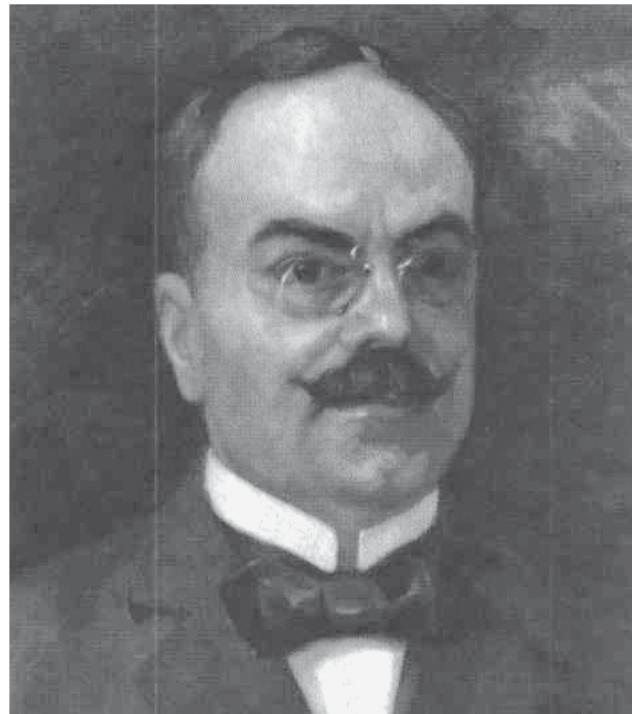
ΜΕΡΟΣ Α'

Τα χρόνια που ακολούθησαν τον Εθνικό Διχασμό (1914-1917) σημαδεύτηκαν από τα οξυμένα πολιτικά πάθη ανάμεσα στα στρατόπεδα των βενιζελικών και των βασιλικών και τη διόγκωση των παρακρατικών μηχανισμών οι οποίοι διαδραμάτισαν καίριο ρόλο στις εξελίξεις της εποχής. Ανάμεσα στα οδυνηρότερα γεγονότα της περιόδου αυτής, ήταν και η δολοφονία -τον Φεβρουάριο του 1922- του δημοσιογράφου και εκδότη, Ανδρέα Καβαφάκη, υπόθεση που παραμένει ανεξίχνιαστη ως σήμερα...

Δευτέρα 21 Φεβρουαρίου 1922. Λίγο πριν από τις 9 το βράδυ. Ο 52χρονος ιδρυτής και διευθυντής της φιλοβενιζελικής εφημερίδας «Ελεύθερος Τύπος» Ανδρέας Καβαφάκης, ολοκληρώνει το κύριο άρθρο του και το παραδίδει στο τυπογραφείο για στοιχειοθεσία. Είναι ακόμα μια «συνηθισμένη» μέρα, αν και η ώρα βρίσκεται σε πολιτική καμπά λόγω των εξελίξεων στο μικρασιατικό μέτωπο και την οικονομική δυσπραγία που συνδέεται με αυτήν. Ο Καβαφάκης συνεννοείται με τον αρχισυντάκτη της εφημερίδας, Γ. Βραχνό και τους συντάκτες της εφημερίδας, σχετικά με τις τελευταίες λεπτομέρειες για το «κλείσιμο» της ύλης και μερικά λεπτά μετά αναχωρεί από τα γραφεία της εφημερίδας, στην οδό Εδουάρδου Λω 1. Στην οδό Σταδίου επιβιβάζεται σε μια άμαξα και μ' αυτή σαράντα λεπτά αργότερα φτάνει έξω από το διώροφο σπίτι του, που βρίσκεται στην οδό Τροίας 3, στην Κυψέλη. Πληρώνει τον αμάξα και αποβιβάζεται προς την εξώπορτα. Βάζει τα κλειδιά στην κλειδαρότρυπα, αλλά κάτι τον εμποδίζει να ξεκλειδώσει. Για μερικά λεπτά καθυστερεί, στην προσπάθειά του να καταλάβει τι συμβαίνει. Από ένα μικρό, αδιέξοδο και σκοτεινό στενό πετάγονται τρεις άντρες, εκ των οποίων οι δύο φορούν στρατιωτική περιβολή και ο τρίτος πολιτική. Με γρήγορο βηματισμό, πλησιάζουν τον ανυποψίαστο Καβαφάκη, ο οποίος αιφνιδιάζεται και προτού προλάβει να αντιδράσει δέχεται από μικρή απόσταση έξι πυροβολισμούς. Αργότερα θα γίνει γνωστό πως οι δράστες είχαν τοποθετήσει στην κλειδαριά χαρτί και σπιρτόξυλα, προκειμένου να καθυστερήσουν την είσοδο του Καβαφάκη στο σπίτι του.

Αμέσως, οι τρεις άντρες απομακρύνονται τρέχοντας. Δύο τυχαίως διερχόμενοι από την περιοχή αξιωματικοί, ο ενωματάρχης Ζέπος και ο λοχαγός Λειβαδάς, που έχουν ακούσει τους πυροβολισμούς σημεύουν να τους ακολουθήσουν. Οι δύο από τους δράστες που φορούν στρατιωτική στολή προλαβαίνουν να εξαφανιστούν, ο τρίτος ωστόσο σκοντάφει και πέφτει στο έδαφος κι έτσι οι δύο αξιωματικοί προλαβαίνουν να τον συλλάβουν.

Στο μεταξύ, ο Καβαφάκης κείτεται αιμόφυρτος στο πεζοδρόμιο, μπροστά στην πόρτα του σπιτιού του. Κάποιοι γείτονες, που έχουν αντιληφθεί τι συμβαίνει και έχουν πλησιάσει στο σημείο, τον μεταφέρουν ημιθανή στο εσωτερικό, μπροστά στην αποσβολή γυναίκα και τους γιους του θύματος. Η αδελφή της γυναίκας του Καβαφάκη επιβιβάζεται αμέσως σε άμαξα για να αναγγείλει το γεγονός στους συντάκτες

Ο Ανδρέας Καβαφάκης, σε πίνακα του Γ. Ροΐλού (λέσχη Φιλελευθέρων).

της εφημερίδας, ενώ παράλληλα στο σπίτι καταφθάνει ο χειρουργός και προσωπικός φίλος του Καβαφάκη, Π. Κορύλλος, ο οποίος ωστόσο δεν μπορεί να κάνει πολλά. Ο Καβαφάκης αφήνει την τελευταία του πνοή περίπου δέκα λεπτά μετά...

Η είδοπον της δολοφονίας κυκλοφόρησε ταχύτατα στην -μικρή, τότε- Αθήνα, συγκλονίζοντας την κοινή γνώμην. Πολλοί κατευθύνθηκαν προς τα γραφεία της εφημερίδας και την οικία του Καβαφάκη για να πληροφορηθούν τις λεπτομέρειες του εγκλήματος. Ο πρωθυπουργός, Δημήτριος Γούναρης, που είχε μόλις επιστρέψει από πολύ μπροστά ταξίδι σε ευρωπαϊκές πρωτεύουσες για την εξεύρεση λύσης στο ζήτημα της Εγγύς Ανατολής και εκείνη την ώρα ενημέρωνε το υπουργικό συμβούλιο, διέκοψε τη συνεδρίαση και κάλεσε τους διευθυντές των εφημερίδων κάνοντας την παρακάτω δήλωση: «Όπως ήτο φυσικόν, η είδοσις του εγκλήματος, το οποίον έσχεν ως θύμα τον διευθυντή του 'Ελεύθερου Τύπου', με κατεύπιση και με καταγανάκτησην. Η οργή μου είνε απεριγραφόπις δια το διαπραχθέν έγκλημα. Η Δικαιοσύνη θα επιληφθή δραστηρίως του έργου αυτής και θα καταδιώξη αμειλίκτως και θα πιμωρήση παραδειγματικώτατα τους ανακαλυφθούμενους δράστας του εγκλήματος, οιοιδήποτε και αν είνε».

Εξάλλου, όλες οι εφημερίδες, ανεξάρπτα από την ιδεολογική ή πολιτική τους απόχρωση, καταδίκασαν το έγκλημα και την Ένωση Συντακτών εξέδωσε σχετικό ψήφισμα. Από την πλευρά του, και ο Σύνδεσμος Αθηναϊκού Τύπου (ιδιοκτήτες) με ανακοίνωσή του επισήμανε πως «φυλακίσεις, καταστροφή περιουσιών, εξορία, διωγμοί, φόνοι δημοσιογράφων, αποτελούν την ιστορίαν του Τύπου κατά την περίοδον ταύπιν» που έχει «ως αποτέλεσμα να καταστήση αδύνατον την άσκηση του δημοσιογραφικού καθήκοντος» και γνωστοποίησε την απόφασή του να μην εκδοθούν εφημερίδες στις 24 Φεβρουαρίου «εις ένδειξην διαμαρτυρίας δια το φρικτόν έγκλημα». Η είδοπον απασχόλησε, ακόμα, μεγάλες ευρωπαϊκές εφημερίδες, που τόνιζαν την ύπαρξη

και δράση «παραστρατιωτικών οργανώσεων» και την εγκαθίδρυση κλίματος τρομοκρατίας εναντίον των αντιβασιλικών πολιτικών παραγόντων.

Η κηδεία του Καβαφάκη πραγματοποιήθηκε το μεσημέρι της 22ας Φεβρουαρίου. Από το πρωί, ο σορός του δημοσιογράφου εκτέθηκε σε λαϊκό προσκύνημα στο σπίτι του, όπου την οικογένειά του επιοκέφθηκαν μεταξύ άλλων για να συλλυπηθούν ο στρατηγός Π. Δαγκλής, ο ναύαρχος Π. Κουντουριώτης και εκπρόσωποι των διπλωματικών αποστολών της Γαλλίας και των ΗΠΑ. Το μεσημέρι, ο σορός μεταφέρθηκε στο ναό του Αγίου Γεωργίου Καρύτση (Καρύκη) για τη νεκρώσιμη ακολουθία, που τελέστηκε παρουσία εκπροσώπων του πολιτικού, στρατιωτικού και διπλωματικού κόσμου και πολλών δημοσιογράφων. Μέσα στην πλεκτρισμένη αιμόσφαιρα και καθώς το έγκλημα είχε αποδοθεί από τις πρώτες ώρες στην κυβερνώσα φιλοβασιλική παράταξη, η κηδεία μετατράπηκε σε αντικυβερνητικό συλλαλητήριο, με μερίδια του συγκεντρωμένου πλήθους να φωνάζει «Κάτω οι δολοφόνοι» και «Θάνατος στους δολοφόνους», ενώ το κλίμα των σπηγμών οξύνθηκε περισσότερο όταν ο στρατηγός Δαγκλής, αποχαιρετώντας το νεκρό εκ μέρους του κόμματος των Φιλελευθέρων, τόνισε πως «αι σφαίραι των συγερών δολοφόνων δεν έπληξαν μόνο το θύμα των, έπληξαν και πάσαν φιλελευθέραν καρδιάν. Το συγερόν κακούργημα [...] και τα άλλα κατά των Φιλελευθέρων εγκλήματα, αποτελεί μίαν επί πλέον αποτροπαίαν εκδήλωσιν τρομοκρατίσεως και δεινόν πλήγμα κατ' αυτών των ελευθεριών του Τύπου και του λαού».

Μετά την ολοκλήρωση της νεκρώσιμης ακολουθίας, η πομπή ξεκίνησε από τον Άγιο Γεώργιο και αφού πραγματοποίησε μια στάση μπροστά στα γραφεία του «Ελεύθερου Τύπου» (περιόδος των οποίων είχε καλυφθεί με πένθιμο παραπέτασμα) κατέληξε στο Α' Νεκροταφείο, ακολουθούμενη από χιλιάδες κόσμου, κάτι που σύμφωνα με αιτόπτες μάρτυρες είχε να ζήσει η ελληνική πρωτεύουσα από την εποχή της κηδείας του Χαρ. Τρικούπη. Μόλις τελείωσαν οι νεκρώσιμες ευχές και ο κόσμος άρχισε να διαλύεται, πορόση του Καβαφάκη μεταφέρθηκε στο παρεκκλήσι του νεκροταφείου, όπου οι ιατροδικαστές Ι. Γεωργιάδης και Γ. Τρουπάκης διεξήγαγαν τη νεκροψία, παρουσία των γιατρών Π. Κορύλλου και Αλ. Καββαδία και του εισαγγελέα Δεσποτόπουλου. Σύμφωνα με την ιατροδικαστική έκθεση, από τους έξι πυροβολισμούς που ρίφθηκαν, μόνον οι δύο βρήκαν τον στόχο τους και συγκεκριμένα «ευρέθησαν τα εξής τραύματα: 1ον) Τραύμα διαμπερές της κοιλίας, με οπίνη εισόδου κατά το αριστερόν ίλιακόν βάθρον, τρώσαν το μεσεντέριον, μεγάλα αγγεία και το ήπαρ και σφηνωθέν εντός των τοιχωμάτων του θώρακος, 2ον) Τραύμα του κρανίου, με οπίνη εισόδου κατά τη δεξιά της κρανιοφιλικής χώρας, θρυματίσαν το κρανίον. Το δεύτερο τραύμα του κρανίου δεν οφείλετο εις βλήμα, αλλά προεκλήθη εκ της πτώσεως [...]. Αμφότερα τα τραύματα ήσαν θανατηφόρα. Το πρώτον επενεχθέν είνε το του κρανίου, του δευτέρου, της κοιλίας, γενομένου όταν το θύμα πέτισε ξαπλωμένον κατά γης [...]».

ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ